

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Capvt II. De dispositione corporali requisita ante Sacratissimam
Communionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

cum quis sibi persuadet se non esse in peccato mortali, deponendo practicę dubium, sed etiam, si quis putat ex ignorantia aliqua invincibili licere sibi sine mortali peccato cum illo dubio recipere hoc Sacramentum: id enim non erit irreverenter formaliter, sese gerere in recipienda Eucharistia, & evitabitur peccatum. Quod si illud peccatum dubium, sit certum coram Deo, esto quod fortasse non recuperabitur gratia, satis tamen hic nobis est, quod non committatur novum peccatum, ut in simili dicemus *infra* §. 10. n. 17.

69. Denique id ipsum affirmamus si hic dubius de suo peccato dubium practicę deponendo, eliciat actum contritionis, & postea communicet: jam enim ex una parte non se gerit irreverenter, quia putat se esse in statu gratiæ, & ex altera parte non obligatur ante Communionem fateri peccatum dubium, cujus (in casu posito) non est ullo pacto conscius.

70. Quare hominem habentem dubium alicujus peccati mortalis, sine ullo periculo peccandi existimo accedere posse ad Eucharistiam, etiam non præmissa confessione in casibus explicatis: puta cum deponitur practicę dubium vel per ignorantiam invincibilem creditur id esse licitum.

§. X. An sit casus, in quo communicare quis, sine confessione, & etiam, sine contritione, atque adeo in peccato mortali possit.

71. **H**Ve facere videntur ea, quæ *num. 36. & 37.* diximus de non potente elicere actum Contritionis: cui nihilominus dimidiatam confessionem exhibere concessum sit: sed tamen fortior nunc est casus: agimus enim de eo, qui nec contritionem elicendi virtutem habet, nec confessionem ullam, etiam dimidiatam, agaudere potest.

Tam benigna sunt viscera Misericordiæ Domini, ut non dedignetur excusare aliquando perveraciam nostram. Invenio enim unum, vel alterum casum in quo quis purissimam Communionem pro peccato sumere, sine peccato possit.

72. Etenim, ex supradictis constat, Sacerdotem qui, incepta bona fide Missa, recordatur se mortalis culpæ reum, debere elicere actum saltem à se existimatæ Contritionis. Sed jam si non possit, seu experiat actum illum sibi valde esse difficilem, quid agat? Confiteri non potest, conteri nequaquam valet, Sacrificium inchoatum relinquere, ob infamiam inde sibi resultantem, difficillimum est. Quid ergo ab anima sic affecta superest extorquendum? Probabile esse ex aliquorum sententia iudico, hunc non peccaturum mortaliter si cum huiusmodi conscientia peccati mortalis, & cum eo dolore, quem tunc potest elicere, Missam prosequatur, consecraret, communicetque. Ita Vasq. *de Euch. disp. 207. cap. 1. n. 34.* Hurtad. *disp. 9. de Euch. diff. 1.* Delugo *in Sac. d. 9. sect. 1. num. 8.* Ratio est, quia præceptum dignè communicandi non videtur tam arctè Fideles astringere, ut cogat Sacerdotem, cum tanto suo dedecore, ab incepto sacrificio descedere. Tunc autem huiusmodi Sacerdos non acquiritur gratiam, sed tamen non peccabit.

73. Idemque erit de Laico, qui jamjam recepturus sacram sinaxim ante linteum, nec sub aliquo prætextu sese removere valens, peccati mortalis recordetur, nec conteri possit. Ita *ibid.* Par enim est ratio. Notent hanc doctrinam scrupulosi, animoque semper timidi: Ut notat pro scrupulosis S. Bonavent. apud Bonacin. *disp. 4. de Euch. quest. 6. p. 1. num. 19.* qui, quamvis verè eliciant Contritionis actum; nonquam tamen se eliciisse sibi persuadent.

74. Quid si Sacerdos, de quo loquimur, posset uno ex sequentibus modis ab incepto sacrificio desistere? Nam si esset v. g. in Sacello privato, Missa ministro puero solum assistente à quo notam pari non esset valdè laborandum, cum sine gravi infamia ab Altari sese subducere facile posset, obligantur ne se subducere: Deinde

si posset deliquium simulare, vel quid simile, illud similem fictionem obstringemus.

57. Respondeo ad ejusmodi deliquij prætextum stare illum non possum: quia est remedium nimium ordinatum, ac pluribus inconvenientiis obnoxium, quod non tenemur: illud de puero sic temere, posset Sacerdos de illo si: quocunque alio minime, speique haberet, intra tempus competens colligendi, atque adeo se conterendi, existimaret Sacerdotem vel non curate Missam aliquantulum dare, vel aliud, si facile posset, ministrum, intra competens tempus, reditum, remittere: relinqueretque Sacrum nullo modo approbo. Ratio est, quia in modo salvatur infamiae nota, in posteriore nota infamie, nam minister, quamvis unicus, & licet puer, posset obloqui contra Sacerdotem sacrificium impentem. Multo magis id non esset faciendum, si consecratione, ne sacrificium imperfectum relinqueretur.

76. Jam vero alium casum afferunt Doctores, *disp. 14. de Euch. sect. 1. num. 3.* Diana *p. 5. tract. 3. sine*, in quo excusatur à sacrilegio peccator, si communicet. Nam si v. g. irruente Paganorum, vel Hæreticorum multitudine in Ecclesiam, timeretur Sacram Eucharistiæ contemptus, tunc Fidelis quicumque stans in mortali, nec illa subita irruptione posset facile conterere, posset, imò addo libens, quod ad vitandam injuriam, quæ timeretur tanto Sacramentum illud assumere: sicut etiam posset, deberetque communicare. Imò ex Vasq. apud Delugo *de Euch. d. 5. sect. num. 87.* & Laico Sacratissimum Christi Corpus idemque instar Mariæ Scoticæ Reginæ, (de qua Delugo *disp. 58. sect. n. 15.*) suis se manibus communicare, sine ulla hæsitazione, in similibus casibus licet.

§. XI. An liceat Laico quotidiana Communio.

77. **H**Ve reducimus difficultatem hanc, quia ad Communionem adeo frequentem magna certitudinalis dispositio requiritur.

Jam, licet Communionem quotidianam Laici uxurato, imò eam vetare illi nec Confessarium, nec peritorem posse: quia eam Christus Dominus, contra qui peccati mortalis sibi confici non sunt, ut in magno, siue cum parvo devotionis affectu, liberè concessit, docet cum paucis Joannes Sanchez *de disp. 23.* Negat cum aliis multis, Joannes Delugo *de Euch. sect. 2.* solumque concedit maximo horum spiritui accensis, Sanctæque Catharinæ similibus. Quos, si hæc questionem latè discussam videre in actum est. Nos breviter negantem sententiam amplectimur: putamus id cedere majori reverentiæ debere Christo Domino, ac Regi nostro. Affirmans opinio illud à Confessariis obtineat, ut Fidelibus Sacrum Communionem appetentibus, siue etiam solum petentibus, sese licet in posterum exhibeant.

C A P V T II.

De dispositione corporali requisita ad Sacratissimam Communionem.

§. I. De Munditia à pollutione, vel copula.

1. **P**ræmittimus tanquam certum, non esse mortale post peccatum ritè penitentiam de peccato, sed etiam, quo patratum est, die, communicari: enim, sic, non indignè graviter ad Sacram Eucharistiam acceditur. Ita Sanchez *lib. 9. de matrim. disp. 13.* qui quid dicat Navarr. *in Manual. cap. 21. n. 51.* putans esse mortale etiam post confessionem debitam, qui tamen in *edit.* mutavit sententiam.

2. Porro, quo ad decentiam: Pollutio involuntaria neminem ex his, qui bene affecti sunt, circa spirituales

§. 111. De superfluo Mulierum ornatu.

7. Quid de muliebri purpurilla, cerussa, & ornamentis? Respondeo si fucus ille, & cetera ornamenta vanitate afficiantur mortaliter peccaminosa, fore culpam sacrilegè mortalem, certum exploratumque est. Si venialiter, dic illud, quod supra cap. 1. §. 4. diximus de accedente ad Communionem, cum affectu ad peccatum veniale. Si nullam peccaminosam redolerent, ut subinde accidit feminis timoratis, bono fine, propter sui oculos, juxta ritum patriæ sese ornantibus, nulla erit culpa: quia, nisi aliud addatur; non est unde ea contrahi possit. Fateor, regulariter, vix à veniali excusari eas, quæ tam anxie faciem dealbant (utinam eodem modo conscientiam) si non ex alio capite certè ex eo, quod illud tempus, quod expenderunt ad se comendas (de quo scitè Poëta, *Dum somnunt, dum pectuntur annus est*) ad animam piis virtutum actibus exornandam, vel certè ad utiliora negotia expedienda, consumere debuissent.

§. IV. De vestibus externis: ubi, an Sacerdos sine stola & Eques cum gladio decenter communicent.

8. Missos Religiosos facio, qui certo estimentorum genere induti, obstringuntur, saltem in publico, ad Communionem accedere. Regulas quique consulas suas.

9. Porro, cum certum sit vestes non esse hic valde attendendas; non enim corporis ornatum, sed animæ pulchritudinem exposcit hoc Sacramentum; tamen modesto quisque honestoque ornatu, propter reverentiam, uti, quantum potest, congruum est.

10. Sed hic in proprio loco quaeritur Primò. An cum Sacerdos, extra sacrificium communicat, Stolum circa collum tenere, sub obligatione oporteat. Respondeo, id congruum quidem est: in cap. enim *Ecclesiastica. dist. 23.* Ita præcipitur. Quia tamen & res non est (extra sacrificium) ex se gravis & decretum illud, quo ad hoc, usum jam est abrogatum, obligatio peccati non adest. Ita Azor. 4. p. lib. 10. c. 28. §. 12. Gavanti. in *Commen. ad Rub. Missalis*, tom. 1. p. 4. tit. 8. n. 7.

11. Quaeritur Secundo an decenter Fidelis accedat ad Sacram Eucharistiam, armatus, ense, & pugione: ut si sit Eques Religiosus S. Jacobi, Alcantaræ, & similia? Respondeo, decenter. Sic Ioan. Sanch. in *select. disp. 45. n. 3.* quia hæc sunt ipsorum insignia; & quidem ad propugnandum pro fide. Cæteris laicis, idem conceditur, quia non est unde appareat irreverentia.

12. Addunt tamen aliqui cum Diana p. 13. m. 2. ref. 30. sine 3. id fieri debere, cessante scandalo: quod tamen ratio cessare putant. Equidem licet sim omnibus author ut propter modestam humilitatem illa instrumenta deponant, tamen, si fecus fiat, non puto facile affuturum scandalum, saltem grave, nisi forte aliquam rudis homuncionis levem admirationem, de qua non est valdè laborandum. Consuetudo autem, quæ alicubi viget ea deponendi nil aliud ostendit, nisi prædictam modestiam, à qua ortum eam consuetudinem habuisse, & non nisi decentiæ obligationem afferre, jam omnes ferè norunt.

§. V. An Corporis sanitas requiratur ab accedente ad Eucharistiam.

13. Nulla ex se requiritur, Solum ergo à Communionem arcendi sunt infirmi illi, in quibus, ratione vomitus, vel frequentis tossis, aliqua irreverentia Sacra Hostia rationabiliter timeatur. De leproso vide supra §. 2.

14. Verum, quoad ejusmodi infirmos, quænam sunt diligentia exhibenda sanè ex Ioan. Sanch. in *select. disp. 38. num. 2.* si infirmus, post sumptum cibum, etiam modicum statim eum sursum, vel deorsum, expellat, ne communicetur. Si verò modicum cibum, vel partem non consecratam, cum qua fieri experientia potest, retineat, concedendum est ei factum Viaticum. Quod

Communionem concederet. Pollutio voluntaria, vel copula illicita, etiam post contritionem penitentiam, melius propter eandem reverentiam, impediret communionem illius diei: Sic idem Ioan. Sanch. in *select. disp. 38. num. 2.* nisi id sæpius accideret, periculumque spirituales profectum aliqua ratione impediendi; nisi aliqua ex rationibus, sequenti numero dicendis, communionem concederet.

4. Copula licita melius, & regulariter impedit. Sic Ioan. Sanch. in *select. disp. 38. num. 2.* nisi id sæpius accideret, periculumque spirituales profectum aliqua ratione impediendi; nisi aliqua ex rationibus, sequenti numero dicendis, communionem concederet.

5. Adverte denique cum Delogo *ibid. num. 14.* minoris cultum requiri ad concedendam Communionem, quam modum copula oritur ex amore prolis, quam ex copulatione voluntatis, & multo satis minorem; si est contra naturam, sed reddita: ita ut in hoc casu merum committendi desiderium sufficiens causa videatur: siquidem tunc pretextu Communionis non erat coniux repellendus: & nunc ob actum redditæ iustitiæ, minus est accedens à Communionis refectione temovendus. Adde hic illud, quod modò dictum est capite præced. §. 11.

Denique estne peccatum veniale accedere ad Eucharistiam postquam eadem die coniux delectationis causa debetum exigit? Esse docet Sanch. *lib. 6. de matr. disp. 15.* & Marchini. de *ord. tr. 3. p. 3. cap. 3. num. 16.* Ratio est (inquit Marchini.) quia apparet aliqua irreverentia accedere. Audio. At etiam, qui causa voluptatis vespere ante Communionem comedisset, peccaret venialiter, mane accedendo ad Eucharistiam: & sic de similibus, quod non admittimus. Puto igitur ex suppositione, quod in tali copula, vel cibo quis venialiter peccaverit; esse iudicandum, siquid supra c. 1. §. 4. iudicavimus esse, vel non esse veniale accedere ad Eucharistiam cum veniali. Illud addendo, in materia luxuriæ facilis mentem à sacris ministeriis avocari, quam in aliis materiis: ac propterea facilius incidi posse, modo supradicto c. 1. §. 5. n. 13. in veniale, accedendo ad Eucharistiam cum hoc speciali peccato veniali. Ad quod certè, respexit Sanchez *loc. cit.* dum castigatè loquens, dixit, debitum exigentem ex voluntate, regulariter, peccare venialiter accedendo eodem die ad Communionem, nisi aliqua causa excuset: quia (inquit) oritur magna distractio mentisque hebetudo. Nota illud regulariter.

§. II. De Munditia Corporis externa.

Nullæ sordes corporæ, unde nec menstrua, secuti dum se, Communioni impedimento sunt. Ita Delogo *disp. 15. de Euch. sect. 1. p. 15.* Præstat tamen propter decentiam, eas quantum modeste fieri potest, amovere. Si tales sunt, ut horrorem aspicientibus pariant à Communionem publicè exhibenda, decess est abstinere, nam sic intelligendus est Canon, *Tua nos, de Clerico agrotante*, qui propter lepram à Communionem prohibetur: intelligendum, inquam, in publico. Nec tamen, si id in publico fiat hoc scandalo (quod tamen, vix, hæc nostra ætate, quando res suo pondere jam expensæ, vel ipsi populo non sunt, posse esse puto) peccaretur: talis enim Canon in usu non est.

Quod si non ex assumpto cibo, sed ex ipsa ægritudine vi vomitum patitur; communicandus non est, nisi, per sex circiter horas, vomitus cessaverit, & Medicus, vel si hic absit, astans iudicaverint saltem per horam ab assumpta Eucharistia, infirmum non vomiturum, nam tunc communicari poterit. Quod si deinde, per accidens redeat vomitus, & Sacra Hostia expellatur; reponatur in loco aliquo sacro, ac species, ubi corruptæ fuerint, in sacrum recondantur. Cætera, quæ ad infirmi Communionem pertinent, dicemus *infra suo loco c. 5. vide item c. 3. §. 4.*

§. VI. De jejuniæ naturali requisito ante Communionem.

15. **D**Vo mox dicenda requiruntur ex Delugo *disp. 15. de Euch. sect. 2.* ad hoc ut violetur jejuniæ naturale, dictum naturale ad differentiam Jejunij Ecclesiastici, quod Ecclesia præcipit observari in diebus Jejuniorum. Eo violato, ad Sacram Communionem, extra calum necessitatis, de quo dicemus mox §. 8. accedere, sacrilegium mortale esse (& quidem per nos unum) ut supra diximus c. 1. §. 3. ignorat nemo.

16. Primò igitur requiritur, quòd quicumque cibis, vel potus sumatur: cibus autem, & potus est ille, qui in stomacho alteratur, seu digeritur, vel ad digestionem pertinet. Secundo quòd id fiat per actionem: quæ sit comestio, vel potatio: quæ talis non est, nisi quid ex prædictis cibo, & potu assumatur, & in stomachum traiciatur. Jam distinctè de singulis.

Quæ pertinent ad cibum.

17. Dixi (quicumque cibis) siquidem etiam modicissimus cibus, ut modicum granum anisi, ex proposito deglutitum, violat jejuniæ hoc. Sic Delugo *ibid. num. 22. & 27. Hurtad. de Euch. disp. 9. diff. 15.* nam, ex Concilio Toletano, cibus, vel potus, quamlibet minimus ante Communionem prohibetur.

18. Dixi iterum (cibus) officulum enim sive fructuum sive alterius generis, frustum ligni solidi, moneta aurea, globulus plumbeus: frustum unguis, filum ex ferro, vel serico, vel lana, & similia, non violant, etiam in magna quantitate: non enim sunt cibus. Ita Delugo citatus, n. 32. Et non mediocriter signum, quod in stomacho non alterentur, est quia eadem integra, ut deglutitur, à quolibet, etiam valido stomacho, egeruntur in excrementis: Contra, violat Tabacum per os assumptum, si deglutitur, pillulæ ad medicamenta, & similia, ex Præp. in 3. p. 9. art. 9. dub. 1. 39. quia sunt cibi, quamvis medicinales: quibus semper est immixta aliqua tenuis particula apta ad digestionem, nutritionemque.

19. His violentibus addo libens cum Delugo *ibid. dicto n. 32.* papyrum, seu chartam, & filum ex ligno, ducunt enim originem ex herbis, & sunt in substantia herbarum, quæ digeruntur: ut etiam est pulca, culex, & vermiculi, digeruntur enim & ipsi: nec valet cum aliquibus dicere, papyrum, & filum ex ligno non esse cibum humanum, non, inquam, id valet dicere: nam nec fœnum, & palca v. g. sunt cibus humanus, & tamen, quia digeruntur, violant: Huc item reduco terram, seu cretam quam fœminæ, ob defecationem, vel ad diminuendum colorem, comedunt: cum enim non sit purum elementum, puto alterari in stomacho, & consequenter violari jejuniæ. Et sanè quis neget pulverem ex lapide Bezzuar, vel ex terra Cypria etiam si solus, sine iusculo deglutatur, cum sumatur per modum cibi medicinalis, solvere jejuniæ? Par autem videtur ratio in terra, seu creta.

Dices cum aliquibus. Terra, & similia in magna quantitate non vitiant jejuniæ Ecclesiasticum: ergo in minima non violant naturale: Sic Sunk. na Dian. V. Communionis *dispositio num. 33.* Respondeo nego consequentiam: nam terra, & similia non violant jejuniæ Ecclesiasticum, quia modicissimum est illud quod in ipsa, etiam acceptis in magna quantitate, id est nutritivi, seu digestibilis: sicuti evenire in cibis medicinalibus modo

dixi n. 18. At hoc modicissimum, quod ibi inchoat violandum jejuniæ naturale, ad quod sufficit quodlibet modicum, ut videmus n. 17.

20. A ceta, non violari jejuniæ nec naturalis, nec Ecclesiasticum, etiam in magna quantitate assumptum, Summa Diana *ibid.* citatque pro se locum *disp. 15. de Eucharistia, sect. 1. n. 29.* Sed ibi Delugo n. 25 meminit cretæ, non ceta in meo collectum diversa sunt: magis tamen acquiesco, quod jejuniæ, sicuti dixi de ipsa creta, & terræ, immixta bilis, quia magis alterabilis & partibus aliquibus immixta semper est.

21. Si quis deglutiat avellanam, vel pignora cum cortice integram, frangere jejuniæ hoc non sufficit, Sanchez *in select. disp. 42. n. 13. in fine*, quia est comestibilis, & per accidens non alteratur. De qua ego dubito: quia ut traicitur, nec est alteratur digestibilis.

Quæ pertinent ad Potum.

22. Dixi deinde de requisitis ad violandum Potum (Potus) quia gutta aquæ de industria sumpta, violat jejuniæ, sicuti violari à modico anisi gratia diximus: ille enim est cibus modicus, hic modicus potus. Violat etiam potio medicinalis, autem item potus, ut etiam sanguis, quem fugeret quis ex suo, & vulnerato: Ita Delugo *ibid. n. 32.* quia hæc per potum assumuntur. Si a te hauriatur aqua (immixta libet aliud) & statim à stomacho ejiciatur, violat non jejuniæ, saltem ex eo capite: quia semper immixtum aliquid in stomacho.

Quæ pertinent ad naturam Comestionis vel Potationis.

23. Dixi denique (quæ sit comestio, vel potatio) Primò gutta aquæ ex Delugo *ibid. n. 38.* quæ committitur salivæ, dum os abluit, vel gutta iusculi *ibid.* quæ illud gustas, an sit benè præparatum, immixtum salivæ traicitur, vel sanguis, *ibid.* qui ex capite fluit, & immixtus item salivæ deglutitur, non violat. Secundo eodem modo culex, vel musca, vel pulvis, quæ in os volitant, & calu traiciuntur. Sic idem n. 39. Hurtad. de Euch. *disp. 9. diff. 14.* Tercio sanguis vel pus descendens, etiam in magna quantitate ex capite, gingivis, etiam non salivæ immixtus, si deglutitur. Delugo *ibid. n. 23.* Quarto sumptio Tabacchi per os, sive in folio, sive in pulvere, sive in fumo, ex Gratia in 3. p. contr. 6. tract. 10. *disp. 8. n. 4.* immo & aliquam aquam attractam per nares, non solvunt jejuniæ. Colligitur ex Suar. de Euch. *disp. 68. sect. 4. §. 2.* Quævis, quia hæc omnia non sunt comestio, vel potatio: prima est traectio salivæ, secunda est respiratio, tertia est fluxus, quarta est attractio, seu afflatio narium. Quæ odor quilibet non violat jejuniæ. Sic Graa. de Euch. quia præter quam quod non est cibus vel potus, non mittitur per comestionem, potationemve, sed per præternaturam afflationem.

24. Contra, musca, vel culex si ea de industria comedas, vel etiam potens ea expuere, nihilominus violat: violat jejuniæ: Ita colligitur ex Delugo *num. 23.* quia ex una parte hæc digeruntur, sumque ut modicissimus, cibus, & ex alia hæc propria comestio: non enim involuntariè ab extrinseco veperint, non ita nam etiam si involuntariè ægrotus per vim cibum, decidens in flumen, aquam invitatus bibat, non potus ea erit jejuniæ. Adde quod tu jam voluntariè trahis unde hæc non erit respiratio, sicuti esse modo dicitur quando casu, ex vi ipsius respirationis, præter naturam traicitur.

25. Præterea non violant jejuniæ frustula, prædentibus remanent ex reliquis cæcæ, si non deglutiantur: siquidem sic non fit comestio: non enim salivæ, vel ex respiratione traicitur. Sic Delugo

lib. 1. c. 36. Vafq. de Euch. disp. 2.1. c. 3. num. 30. Hurtad. de Euch. disp. 9. diff. 15. Violant tamen si deglutiantur ex indolentia. Sic idem, quia sic æquivalent commestioni, & paulatim facit, quod non hoc die: sed hesterno assumptæ fuerunt, dummodo comedantur: quo pacto, propter eandem causam, etiam violatur jejuniū à faciendo, seu tabellis, aut cæcedinem avertebam, possis in ore vesperi ante cibum, sed quæ post mediam noctem liquefiant, & trahantur in stomachum. Ita Delugo n. 26. & 27. Aliqui docent per prædictas cibi reliquias nunquam violati jejunium: quod sanè, Altum propter autoritatem extrinsecam non ignobilium Doctorum non est in probabilem, Henriq. Ioan. à Cruce, Diana, Suarez, Rodriq. Coninch. alique. Id quod, ne ad prædictas tabellas extendas velim: quia in his, cum voluntariè assumptæ fuerint, magis clarè apparet ratio comeditionis.

26. Denique, Aromata in ore tenere, immo; & contere, ut frequenter fit in Masticæ, & in Tabacco ad confortandum caput, vel ad phlegmaticum humorem evacuantium, si non deglutiantur, non nocent jejuniū. Sic Bonac. in Sacram. disp. 4. q. 6. p. 2. n. 9. quia eiusmodi actio comestio nullatenus est. Quod si aliquid ex his descendat cum saliva, ut semper evenire oportet cum cohiberi non possit, quin descendat saliva illius aromatis afficta, non affert impedimentum jejuniū. Ita Tannerus, n. 4. disp. 3. q. 8. art. 8. not. 1. liquidem, non est per modum cibi, vel potus, sed per modum salivæ seu commestionis cum saliva. Illud, quod aliquis addit, quod videlicet si dum prædicta aromata in ore quis voluit granum aliquod casu in stomachum descendat, non solvatur jejuniū, multo difficile est: quia hoc est verum, licet non soluta, comestio. Neque eadem est ratio de musca in os volitante, & casu deglutiente: hæc enim actio nullo modo est comestio, sed respiratio: cum granum illud in ore contritum volutatum, & in stomachum, quamvis contra voluntatem trahatur, comestio sit, & non sola respiratio, ut de decedente in flumen, & aquam involuntariè deglutiente diximus n. 24.

An somnus, vel cibus digestus requirantur ante Communionem.

27. Duo denique adverte. Primò minime requiri, quod post cibum, ante mediam noctem assumptum, homo dormierit, vel cibum digesserit: hæc enim non sunt in præcepto. Sic Delugo ibid. n. 39. Ex quo olim copiosius ostendit, qui ceterum non infirmus, maximam tamen famam facit patiebatur, nec sese cohibere per quatuor horas sine cibo poterat: consului, inquam, ut antedixi, ante mediam noctem se cibo efficeret, & antequam illæ horæ elaberentur, quamvis nondum digesto cibo, rite communicaret.

De Tempore, quo violatur jejuniū naturale.

28. Adverte Secundo, tempus, quo jejuniū, de quo agimus, violatur esse quando quid comeditur, vel bibitur post mediam noctem, quæ per horologium mediam noctem notans significatur per primum pulsuum campanæ. Ita Sanchez lib. 2. de matrim. disp. 41. num. 40. Delugo disp. 13. de Euch. sect. 2. n. 27. & 40. & (si tale horologium quadrantes ante horarum pulsuum notat) per primum pulsuum primi quadrantis: tunc enim notatur incipere dies sequens. Unde, si fortè tunc es in actu bibendi, & prosequaris post dictum primum pulsuum; iam naturale jejuniū violasti. Nec enim sequor unum, aut alterum dicentes, initium sequentis diei incipere post ultimum prædictæ campanæ pulsuum. Consultò dixi per Horologium mediam noctem signans. Nam communia apud nos Italice horologia, eiusmodi nequaquam sunt, solent enim per sonitum notare diei, noctisque tempus

ferè simihora post exactum Solis evolutis cuspem. Unde fit, ut hæc à nobis in re nostra, & in notatione meridiei sit detrahenda. Si V. G. in nocte vel die æquinoctij Horologium Italicum det signum sex horarum, media nox; vel merities: vere in nostris Regionibus erit hora Italica quinta cum dimidia: Vnde ea nocte non poterit amplius frangi jejuniū à communicato die sequenti: id ipsum si negavit, si observari mandavit Missale Romanum editum ab Innocentio X. anno 1647. In Instructione pro hac re, & similibus posita initio eiusdem Missalis, ut merito sic adverterit Gavanti in Rubr. Missal. p. 5. in fine Tabul. meridiæ, & media noctis [Monet idem Theodosius, quod Horologia Italica sonant Horas tardius quam indicent Horologia Solaria, quandoque per quadrantem Horæ, quandoque per dimidiam horam, & ideo detrahenda erit illa quantitas horæ.] Aliqua hac pertinentia colliges ex dictis à nobis lib. in Decal. c. 5. §. 5. ubi de Jejuniō Ecclesiastico.

§. VII. De dubitante an solverit Jejuniū naturale, Vbi de diversitate Horologiorum.

29. Si dubitas, an sis jejunos, ex eo quia nescis comedisse, an non: communicare tibi conceditur. Ita Laym. lib. 1. tr. 1. c. 5. §. 4. num. 36. Delugo disp. 15. de Euch. sect. 2. n. 42. & 43. 10. Sanchez in disp. 41. num. 9. At si certus quod comederis, dubitas num comestio fuerit ante mediam noctem, an post illam: non conceditur. Ita Sanchez lib. 2. de matrim. disp. 41. n. 40. Delugo citans Fag. in præc. Eccl. 3. lib. 3. cap. 5. num. 18. Ratio est, quia hic est possessio pro præcepto: ibi pro tua libertate.

Sed aliquos in utroque casu concedere Communionem, quia in utroque putant stari debere pro libertate communicandi: & sane propter autoritatem horum Doctorum, probabile id existimandum est. Sic Laym. l. c. Baun. Actor casuum Botton. quibus adde Diana p. 3. tr. 4. ref. 29. Io. Sanch. in sel. disp. 42. cit. Adde, posse defendi, libertatem esse præceptum, atque adeo debere prævalere.

30. Dixi (si dubitas) nam si sunt plura horologia, si constet esse falsa, potes quodlibet sequi: Ita Delugo cit. num. 45. quamvis id neget Merolla, & Salas apud Dianam p. 4. trall. 3. ref. 19. tunc enim non dubitas, sed habes probabilitatem (quam illud tale horologium tibi facit) non fuisse mediam noctem quando comedisti, quia non fuerat datum signum ultimi horologii. Licet autem cuique facere id quod probabile est, communis est sententia Doctorum. Lege Caltr. tom. 1. disp. 2. de cons. part. 2.

§. VIII. Quando non jejuno licet communicare.

31. In aliquibus casibus id licet. Primo instante morte pro Viatico: id quod satis sit hic innuisse: nam cetera, quæ ad id spectant, dicemus infra proprio in loco c. 5. præsertim §. 10.

32. Secundo Sacerdoti, etiam ad dandum Viaticum alicui moribundo licere non jejuno celebrare, si nec adsint aliæ particulæ consecratæ, doceat plures, plurimi vero negant, utique probabiliter, apud Delugo disp. 15. de Euch. sect. 3. num. 67. illi, quia, judicant præceptum de jejuniō, ante Communionem, non esse ita rigidè latum ab Ecclesia, ut velit moriturum relinquere sine Viatico: hi, quia putant satis esse, si concedatur ipsi infirmo tale privilegium, non verò aliis, propter ipsum.

33. Tertio, propter scandalum, vel infamiam. Sic aliqui apud Præp. in 2. p. q. 80. art. 8. dub. 2. n. 49. Unde qui stat ad altare ante linteam, recordaturque se non esse jejunos, si discedere sine infamiae nota non potest, commu-

verit Delugo ibid. nec ipse dispensare solet. Rectè autem dictum est (solet) siquidem dispensasse aliquando, nempe Imperatori Carolo V. tradit Famianus Strada de Bello Belgico lib. 1. dec. 1.

§. 1 X. De communione in azymo, & in fermentato.

1. Cum certum sit, & fuscè à Theologis probatum, azymum, cum fermentatum panem esse materiam consecretibilem, quoad validitatem Sacramenti: Græcam verò Ecclesiam in fermentato Latinam in azymo ritè consecrare; atque adeo Fideles utriusque Ecclesiæ suo quemque ritu sacram Eucharistiam sumere consueverunt; Ita S. Th. 3. p. q. 74. art. 4. & ibid. Euch. Theologi Suar. de Disp. 43. sect. 3. Laym. lib. 5. tr. 4. c. 2. num. 4. alique aliqua quæ possunt in praxi occurrere, operæ pretium est explicare præsertim nobis in Sicilia scribentibus, ubi multi (etiam integra Oppida) sub Græco ritu catholice vivunt. Id, quod tamen, ut distinctius explicetur altius est repetenda disputatio, nimirum ab ipso ritu consecrandi in azymo, vel fermentato, ut facilius ad Communionem in iisdem explicandam, quæ ad nos pertinet, accedamus.

An Sacerdos celebrare debeat in azymo, vel fermentato.

1. Certum est primò, ex necessitate præcepti à quolibet Sacerdote, juxta propriam Ecclesiæ consuetudinem, hoc est, à Græco in Græca Ecclesia fermentatum; à Latino in Latina Ecclesia azymum assumi debere ad consecrandum: si secus fiat, peccari mortaliter. Sic S. Th. Suar. Layman. citati, alique mox citandi. Ratio est sensus Ecclesiæ semper consuetudinem hanc gravissimam in utroque respectu ritû judicantis. Adde Concilij Florentini in litteris unionis, auctoritatem. Adde & Pij V. constitutionem 12. ibi: ne Græci Latino more, & Latini Græco ritu Missas, & alia divina officia celebrent.

2. Hinc infert Suarez de Euch. disp. 44. sect. 3. in fine. & Layman. l. 5. tr. 4. c. 2. num. 4. neque in casu necessitatis dandi ægroto Viaticum, quando deest materia proprii ritus, & suppetit alia, licitum esse Græco in azymo, Latino in fermentato consecrare; Ratio est quia ad Ecclesiæ majestatem, tantique mysterij reverentiam spectat ut non nisi servatis Ecclesiarum antiquis ritibus, qui gravissimi, & strictissimi juris semper judicati sunt (quales est hic sine controversia) conticiatur. Neque enim propter necessitates privatas debent publicæ, & universales gravesque consuetudines negligi. Bonum igitur Religionis publicum debet præferri bono spirituali particulari moribundi: multo magis, quia Eucharistiæ sumptio non est ita absolute necessaria ad salutem, sicuti Pœnitentia & Baptismus.

3. Quid si aliud sacramentum talis infirmus, v. g. Pœnitentiam habere non poterit, ita ut credatur posse ex probabili sententia 1. §. 1. n. 2. judicari ponendum in gratia per receptionem Eucharistiæ? Respondet, neque esse puto permittendum; quia non est aperienda via ad tam gravem consuetudinem deferendam: nam sic etiam aperiatur via ad faciendum sacrum in simili necessitate, sine ullis vestibus, sub vespertis, in una tantum specie, imò & consecrare sine Missa, &c. Imputet igitur sibi infirmus, si nolit (cum Dei gratia semper præsto sit) sese conterere, & sic justificari. In tanta necessitate inclinarem ad id, ad quod etiam, pro ordinario Viatico, videtur inclinare Suarez dicta sect. 3. sine, ut nimirum possit Græcus in Ecclesia Græca celebrare in azymo, non vero Latinus in fermentato. Ratio est quia minus est recedere à consuetudine patris, quam à consuetudine capitis: Quoniam ergo Græcus recederet à more Ecclesiæ Græcæ, quæ est membrum, seu pars: Latinus verò more Ecclesiæ Latinæ, quæ est caput; videtur Græcus posse excusari in tanta necessitate ad consecrandum in azymo, non verò Latino in fermentato.

G. 5. Certum

Vel sermo est de fragmento tui Sacrificij, sive magno, sive parvo, à te invento post assumptam abluentionem, & hoc sumere licet potes. Primo statim. Secundo etiam post Missa (licet multis Sacras particulas porrexeris) in altari. Tertio, etiam probabiliter in Sacrificijs antequam vestibus spoliaris.

Vel sermo est de eodem fragmento ex alieno sacrificio, hoc potes ex probabili opinione. Primo, eodem modo statim. Secundo eodem modo finita Missa, etiam post multos communicatos dum es in Altari. At Tertio, non potes in Sacrificia quamvis nondum spoliatus sacris vestibus fieri. An vero possis etiam tunc hæc fragmenta ex alieno sacrificio sumere, considerandum relinquo.

Semper autem loquimur de fragmento, sive parvo, sive magno, nunquam enim potest à non jejuno sumi, nec hostia grandis, nec particula integra: addo nec integræ mortaliter æquivalens quia dicta licentia solum conceditur pro reliquis Sacrificijs, &c.

41. Potest sexto à non jejuno sacra Eucharistia sumi, quoties id debita Christo reverentia requiritur. Hinc si ritetur ab Hæreticis conculcanda, ut supra dixi c. 1. n. 76. vel ab animali bruto comedenda, vel aliquo modo commoranda vel quid simile; satius erit à non jejuno Fidei absumi, quam talia permitti.

42. Septimo huc reduci potest quando Sacerdos advenit particulam Hostiæ infusam in Calice ipsi Calicis habisse, nec cum vino consecrato simul ebibisse: tunc enim vel potest digito ad labrum Calicis adducere, vel melius propter majorem decentiam, potest semel, bis, tert, & quoties opus fuerit infundere vinum purificationis, ex Sag. 3. Eccl. præc. lib. 3. c. 6. n. 4. & simul cum illo absumere, quamvis timeatur, vel occurrat prius descendere in hominem vinum illud quam Sacram Hostiam. Vide Delugo de Euch. disp. 15. sect. 4. n. 79.

43. Simile quid licet in laicis infirmis, quibus, post sumptam particulam, simul cum abluentione, vel paulo post, licebit reliquias Sacramenti inventas in Calice, vel quædam tradere, ut de praxi timoratorum testatur Martellanus tr. 3. p. 3. c. 3. 18 Ratio esse potest, quia cum admodum parva mora illa sit, censetur eadem moraliter occasione infirmorum, sic expeditius cum decentia consumuntur illæ sacræ reliquæ.

44. Octavo, huc item reduci potest quando Sacerdos post consecrationem unius vel utriusque speciei repentinè moritur, vel Sacrificium proficui non potest. Tunc enim, si non adit alius Sacerdos jejunus, debet à non jejuno perficere Sacrificium. Ita rubric. Missal. de defunctis. recurritus. n. 3. Sag. 3. Eccl. præc. lib. 3. c. 5. n. 17. & passim Doctores. Nam id expostit reverentia tanto Sacrificio debita, ut nimirum imperfectum non relinquantur.

45. Si Sacerdoti iniiceretur mortis metus cadens in contemptum vitium, si non jejunus celebrat, idque non in contemptum Religionis, sed v. g. ut alij audirent Missam, potest is Sacerdos sic celebrare. Sic Ochagavia de Sac. tr. 2. q. 1. 2. n. 15. Ratio est, quia ex una parte non cum tanto dispendio obligant præcepta humana: de alia huius, de quo loquimur, violatio non videtur, ne implicite quidem, involvere talem irreverentiam, ut timeatur de aliquo virtuali contemptu. Sic Delugo de Euch. disp. 15. sect. 2. n. 55. Nam si esset in contemptum, nullo pacto profecto liceret: quia tunc esset intrinsece malum, & ex nullo timore vel mali, vel mortis admittendum.

46. Denique si petas, quisnam dispensare possit in simili modo præcepto jejunii naturalis ante Communionem: Respondeo, solum Summum Pontificem, ex communis Doctorum sententia: qui tam n. de facto, ut ad-

5. Certum est, secundum cum soleant in Ecclesia Latina esse aliqua templa, ubi Græcis Græco ritu: & in Ecclesia Græca: ubi Latinis Latino more celebrare conceditur, certum inquam est quemlibet in dictis respectivè templis etiam si solum per transitum ibidem inveniat, debere suum ritum servare. Sic Suarez *ibid.* §. *illud verò* Ratio est, quia si tunc perinde se habent, ac si in propria Ecclesia versarentur, propterea enim hoc privilegium habendi ibi sua templa concessum censetur, ut quilibet suum illarum cultum ad ritum. Quamobrem quia Panormi v. g. existit templum S. Sophiæ, & Messanæ templum S. Catharinæ, ubi Græci Græco ritu celebrant, non poterit Græcus in iis Civitatibus, nisi more Græco sacrificare.

6. Quod si contingat, quod Latinus celebrare velit in dictis eisdem templis Græcorum, non poterit nisi more Latino sacrificare, & similiter si contingat quoddam Græcus ibidem habitans celebrare velit in templis Latinorum more Græco celebrare oportebit. Ita Suarez *ibid.* Coninch. *de Euch.* q. 74. art. 4. dub. 3. num. 119. Ratio est quia cum ibi habeant sua templa indicantur esse in sua Ecclesia, & per accidens est, quod nunc sacrificent in templo alieno. Atque id quod dicimus quando in nostris Regionibus existunt Græca templa, dicendum erit de regionibus Orientalibus, quando ibi adsunt templa Latina. Et quidem ita observari vidi in Oppido La Piana in Diocesi Montis Regalis, ubi sunt sua templa Græcis, & sua pro Latinis. Nam quando accidit ut Latinus Missam celebret in templo Græcorum, & Græcus in templo Latinorum, suum ritum quisque custodit.

7. Difficultas igitur superest, quid dicendum quando Græcus Sacerdos invenitur in partibus Occidentalibus Latinus verò in Orientalibus, ubi sui ritus templa non adsunt?

Dico esse distinguendum: nam vel hic Græcus, Latinusve mutavit omnino domicilium, animo scilicet ibi perpetuo manendi, vel non mutavit domicilium, sed est ibi per transitum, seu etiam per habitationem alicuius temporis: Si primum debet in ritu Ecclesiæ, ubi sedem fixit, celebrare, nec potest in suo, sine Pontificis privilegio. Sic Suarez *ibid.* dicto §. *illud verò*, in fine. Ratio est, quia jam est membrum Ecclesiæ, in qua firmam posuit sedem sui domicilij: ergo ejusdem Ecclesiæ mores excipere tenetur. It a Suarez, & Coninch. loquentes de Sacerdote Græco, eademque est ratio de Latino. Si secundum, licet possit conformem se reddere cum ritu loci in quo est, & consequenter Græcus in azyzo, & Latinus in fermentato consecrare, non tamen obligatur, cum possit in suo ritu persistere, si libeat. Sic Suar. *d.* §. *illud verò*, Coninch. *de Euch.* q. 74. art. dub. 3. n. 117. Ratio est, quia est probabilissima opinio Coninch. *disp.* 74. art. 4. dub. 3. Castropal. *tr.* 1. *de leg. disp.* 1. p. 14. §. 3. n. 11. Mol. *disp.* 4. *de leg. c.* 3. *sect.* 4. n. 36. quemlibet transeuntem per aliquem locum posse, sed non teneri se accommodare cum consuetudinibus loci per quem transit.

8. Adverto Primum melius, & expeditius esse, si in suo ritu quis celebret. Ratio est quia hæc non sunt consuetudines propriæ locorum, sed universales utriusque Ecclesiæ, quas præstat observari à quolibet, quando est ejusdem Ecclesiæ membrum & pars: at talis supponitur in casu nostro, cum nondum mutaverit absolute domicilium. Adde consuetudinem, quæ sic jam videtur esse introducta fundaturque in eo, quod difficile esset Græco transeunti etiam cum aliqua mora per regiones latinas, ritus, & ordinem, ceremoniasque Latinas ediscere: & similiter Latino per regiones Græcas. Suas ergo quisque Missas & expeditius recitabit, & melius in suo ritu consecrabit. Quod certè videtur insinuari à Leone X. in *Epist. ad Michælem*. *Constit.* 29. *ill.*: *Ut quisque in sua Ecclesia ritum celebrare sinatur etiam si in alieno solo fuerit.*

9. Adverto Secundum cum Sanc. Lessio, Suar. aliisque apud Metollam *cir. sect.* 3. num. 533. licet in aliis casibus peregrinas teneatur legibus loci se accommodare, quan-

do non est in tali loco per brevem transitum, & aliquid notabile tempus, puta per majorem partem dante exemplum DD. de studiosis extraneis, dicuntur habitare in ea urbe ubi student, non habere domicilium: licet, inquam, ita sit in aliquo loco, tamen in hac nostra materia nisi Græcus, Latinus sedem, modo supradicto posuerit, quamvis per quod tempus notabile ibidem fuerit, non tamen possit, loci celebrandi ritum excipere. Id quod legem clarè docuerit Suarez dicto §. *illud verò*, cum Coninch. *d.* dub. 3. num. 118. & merito magis modo n. *preced.* allatæ, id etiam probant.

An laicus Græcus in azyzo, & Latinus in fermentato licite communicare aliquando possit.

10. **F**agundes *Echl. præc.* l. 2. c. 2. num. 5. & 6. docet cum communicando in azyzo, & Latino fermentato peccare mortaliter, citatque S. Thomas q. 74. art. 4. Caiet. *ibid.* Suarium *d.* §. *illud verò* tit paulo post, etiam si communicare velit et tunc ne: & præter dictos citat Tolet. *lib.* 2. c. 2. n. 6. de *Euch.* l. 8. c. 10. & Bellarminum *lib.* 3. de *Euch.* omnes à me diligenter visi in citatis à Fagundes non dicunt: loquuntur enim de Sacerdotibus, & non mentionem faciunt de laico communicante: & licet à consecratione poterit trahi conclusio ad Communionem, illam tamen ii Doctores non duxerunt, nec certè absolute erat deducenda, ut censis patebit.

11. Dico Primum, laicus Græcus in partibus Occidentalibus, Latinus in Occidentalibus peccatum mortaliter committit, si communicet in suo ritu, licet prædicta Ecclesiasticum consuetudo, quæ sine hoc propter connexionem, quæ est inter consecrationem, communicandum, huc se debet extendere quandoque in contrarium non adest.

12. Dixi (regulariter, & quando quid non est contrarium) siquidem hic potest esse casus, qui vis fatissimè contingat, ostendit tamen divinitus obligationis, quam contrahimus in communicando ea quam contrahimus in consecrando. Facit Orientali Ecclesiæ adesse Græcum moribundum, in hoc casu erit in Occidentali de Latino, qui in Viatico, nec adit ibi, nisi Sacerdos Latinus, per quem qui Sacramentum consecrat in azyzo: poteritne hic laicus infirmus communicari pro viatico in azyzo? Potest, puto. Ratio est primò: quia consuetudo generalis servandi hos universales ritus de azyzo, & fermentato, pro consecratione à Doctoribus citatur: pro huius Communionem, nequaquam. Et ipsi V. conf. 12. supra allatus dum sic inhibet: *Ne Græci cupiunt uxorari, Latino more: & Latini Græco ritu, & in alia divina officia celebrent, vel celebrant* clarè de consecratione loquitur, non de laica Communionem. Secundò, quia faver dispartis non metum continet enim longè quid minus de ritu Ecclesiæ Communionem, quam Sacrificium: hoc enim est publicum, illa privata: hoc involvit sexcentas ceremonias, illa satis pauca: in hoc conficitur Sanctissimum Christi Corpus, adeoque conficitur Sacramentum: in illo, solum quod confectum est, distribuitur, & ideo, quia casus propositus tam rarus est, ut non tam sæpè evenisse, ut consuetudinem inducat. Quod non possum mihi persuadere piam matrem Ecclesiam invitam censei in communicando agere, per alium ritum catholicum, unde nullum scandalum, nulla reverentia, nullus novus ritus inducendus timeatur, denique propter raritatem eventus, nulla una tribus sumatur universales consuetudines non servandi: omnia timere facilius poterant in consecrando per suum ritum, ut supra n. 3. dictum est.

13. Dico secundum, Græcum in Latina Ecclesia, & Latinum in Ecclesia Græca, ubi templa sunt Latinorum, ex antiquiore consuetudine

Cap. III. De requisitis post Communionem. 75

debuisset in suo ritu communicare: sed ex consuetudine recentiore saltem in nostris his Siciliae partibus, eos aliter observare, non immerito possit. Ratio prioris partis est, quia, ut supra n. 5. diximus, ad hoc concessa sunt illa templa alieni ritus, ut quisque suum servet: intellige cum exceptione dicta num. praecedente.

24. Ratio posterioris partis est ea, quam proponendo casum, de quo olim Messanae interrogatus fui, jam subjo. In nostro Domus Profetiae templo singulis mensibus, celebratur solemnis Fidelium Communio, ex privilegio Summi Pontificis concessa, in eam formam, ut qui ibidem Sacram Eucharistiam suscipit, Indulgentiam plenissimam lucretur. Graeci ergo nonnulli Graeco more Messanae viventes, solitum in fermentato apud templum S. Catharinae, ubi Graecus ritus servatur, communicare, interrogaverunt nostros, an possent apud nostrum Societatis templum Eucharistiam in azymo recipere, indulgentiamque lucrari; Ex Fagund. num. 10. allato, videtur multis negativè esse respondendum: Nihilominus putavi non esse illos tanto bono defraudandos, atque adeo posse. Motus fui primò, quia Pontifex dum cum Indulgentiam omnibus Fidelibus concedit, non videtur velle excludere Graecos ibidem commorantes: quare cum ex alia parte determinet locum communionis, ubi non nisi in azymo Eucharistia distribuitur; videtur implicite concedere facultatem in illa communicandi. Secundo, quia non solum in hoc casu, sed etiam nulla interveniente causa, Panormi, ubi nihilominus tenet templum Sanctae Sophiae, in quo servatur pro Orientalibus orientalis ritus, Auditores nostrorum scolarum Graeci Graeco ritu viventes, passim, in nostris Congregationibus, templisque communicant, pende ac ceteri Latini, in azymo: id quod, cum ego observassem, atque à P. Francisco Scorsio nostrae Societatis viro docto, & erudito, qui uni ex iis Congregationibus Philosophorum praerat, inquisissem: atque mea interrogatione motus, ab ipsis Graecis esset rem sciscitatus, responderunt se sine scrupulo semper ita fecisse, nec esse à sua consuetudine repellendos: quare nec nos reputamus, Tertiò, quia cum ego minimus Theologi munere immunito fungerer apud Illustrissimum Archiepiscopum Montis Regalis Dominum D. Joannem de Torrefrancha in visitatione Oppidi La Piana ejus Diocesis (adver- ti Graecos non infrequenter in Ecclesia Latina (quae tunc cum suo Archiepiscopo, seu Parocho Latino pro Latino residet) in azymis sine ullo scrupulo communicare: non verò de contra Latinos in templis Graecorum in fermento. Quare rationem diversitatis inquirere volui: responderuntque ij Sacerdotes id fieri, quia cum sit universalior ritus Romanus, quam Graecus, licet Graeco Romanum, utpotè universalior, sequi: non verò Romano Graecum. Hae illi. Sed licet ratio haec nimis probet, probat enim Graecos etiam in Ecclesia Graeca existentes, ad libitum, Latinos ritus sequi posse; tamen, & tangit rationem quam ex Suario supra n. 4. diximus: satis mihi est, usurpationem illam Graecorum communicandi aliquando in azymo, non statim, ut omnino illegitimam, esse damnandam. Nam propterea, me auctore, à tali consuetudine Illustrissimus Praeful oppidanus illos nequaquam dimovet.

Hactenus resolutione Messanae data: ex qua, quod probare intendebamus, iam probatum manet.

25. Dico tertio, de Graeco versante inter Latinos, ubi nullum existit templum Graecum, & de Latino versante inter Graecos, ubi nullum adest Latinum templum, esse distinguendum. Si enim Fidelis movit domicilium, debet regulariter communicare ritu domicilij. Ratio est eadem, ac dicta supra num. 7. quia scilicet factus est pars illius Ecclesiae, in qua sedem fixit. Dictum autem est verò domicilium non mutavit, sed est iter agens, vel scolarum per aliquod tempus, poterit communicare, ut libet, vel in azymo, vel in fermentato. Ratio est eadem, quae dicta est eodem num. 7. quia scilicet probabile est

Peregrino dari facultatem; sed non obligationem sequendi ritus loci. Ex defectu tamen proprii ritus oriri solet, ut is alitius sit communicare semper in alieno, quando suis non adest. Ita Montis Regalis, ubi nullum est templum Graeci ritus, Graeci adolescentes ex dicto Oppido La Piana, alias Graeco ritui addictissimi, in azymo semper, more Latinorum, cum fermentato eareant, communicant.

C A P V T III.

De iis, quae ad communionem pertinent postquam peracta est.

§ I. An statim à Communione comedere liceat.

1. Licet maxime consulendum sit à peracta Communionem non statim ad comedendum evolare; tamen id in praeccepto non est. Ita Valentia aliqui quos citat, & sequitur Layman. lib. 5. tract. 4. c. 6. n. 24. in fin. & Marchin. de ord. tract. 3 p. 3. in fine. Nec obstat capitulum, Tribus gradibus, de Consecr. distinct. 2. ubi ei, qui mane sumpsit Eucharistiam, praecipitur jejunium usque ad sextam: & ei, qui sumpsit tertia, vel quarta hora, idem praecipitur usque ad vespertam: non obstat, inquam, quia, is Canon jam est usu abrogatus. Facit ad hoc id quod dicam mox §. 4. n. 2. in fine.

§. II. An statim ab accepta Communionem expuere liceat.

2. Certe congruum est expectare aliquantisper: diu enim necesse non est; cum species Sacramentales, natura sua, in stomacho cito corruptantur: de qua re vide §. 4. n. 4. nihilominus, statim postquam non est periculum, quod aliquod fragmentum in ore remanserit, expuere, non est illicitum. Ita Marchin. ibid. quia vulgum hac de re praecceptum extat.

§. III. An vomata ruminare, ad evocandum phlegma liceat statim à Communionem.

3. Licere, sicut licet expuere, secluso metu fragmenti in ore relict, quia nullum praecceptum est in oppositum, colligi potest ex modo dictis §. praecedenti. Et confirmatur, nam sputum, seu saliva ex capite distat in os: ut habet, praeter Medicos, S. Gregorius Hom. 10 lib. 10. in Ezechiel. ante medium. Non est igitur cur timeatur irreverentia sacris speciebus, quae dum indigestae sunt, in stomacho resident. Illud autem phlegma, quod Masticæ, Pipete, Tabacco, vel simili evocatur, sputum est, & saliva. Nam si quando adhibeatur aliquid ejusmodi, ut vomitus à stomacho excutitur, longe alia ratio est, de quo jam subdo.

§. IV. Quando liceat infirmo, post peractam Communionem vomere.

4. Accidit nonnunquam, ut supra Communionem indigeat quis vomitum provocare. Quando nam id licebit?

Puto licere post horam: quia tunc sacra species digestae regulariter sunt. Ita Ioan. Sanchez in select. disp. 38. num. 2. Dixi (regulariter) nam certum in valido stomacho, vel in minori quantitate, citius: infirmiore, vel in maiori quantitate, tardius digestio illatum fieri poterit. Novi ego infirmum, qui integrum sacrum orbem, post mediam horam, aliquanto plus, superveniente singultu, vomuit. Si quando ergo tibi post horam provocanti, etiam decurrat; per accedens erit: & illud de illis sacris speciebus fiat, quod diximus supra cap. 1 §. 5. num. 14.

Delogo de Eucharist. disp. 20. sect. n. 34. ex Medicorum placito probat formulam communem, quae Lucis ad Communionem distribui continevit, corruptum in